

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2026-0000113387

Datum
10 maart 2026

Opgesteld door

[Redacted]

Samengewerkt met

Bijlage(n)
5

Aan
Van

MinBZK
CZW

nota

Consultatie concept wetsvoorstel Bijstand bij discriminatie

Aanleiding

Naar aanleiding van het overleg over prioritaire dossiers in de aanpak van discriminatie van 11 maart jl. ontvangt u deze nota met beslispunten en bijlagen. Een van de prioritaire dossiers is het concept wetsvoorstel Bijstand bij discriminatie dat beoogt om een landelijke antidiscriminatievoorziening met fysieke loketten op te zetten, zoals aangekondigd in het Coalitieakkoord.

Geadviseerd besluit

- Instemmen met het concept wetsvoorstel en de memorie van toelichting (bijlage 1);
- Instemmen met het starten van de (internet)consultatie voorafgaand aan het Commissiedebat Discriminatie, racisme en mensenrechten van 1 april a.s.;
- Ondertekenen van de bijgevoegde brieven aan de Tweede Kamer (bijlage 2), het College voor de Rechten van de Mens (CRM, bijlage 3) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG, bijlage 4). De wetgevingstoetsen bij de Autoriteit Persoonsgegevens en het Adviescollege toetsing regeldruk zullen ambtelijk per mail worden aangevraagd op het moment dat de internetconsultatie start.

Kern

- Het concept wetsvoorstel geeft invulling aan de passage uit het Coalitieakkoord om 'een landelijke antidiscriminatievoorziening met fysieke loketten op te zetten'. De kern van het voorstel is dat een nieuwe landelijke voorziening voor onafhankelijke bijstand bij discriminatie wordt opgericht (een stichting), die rechtstreeks door het Rijk wordt gefinancierd. De bestaande gemeentelijke ADV's, die hun taken ontleen aan de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga), zullen zo veel mogelijk in de stichting worden ondergebracht. De huidige taken worden aangevuld met preventie van discriminatie en doorverwijzen voor nazorg.
- De eerste stap in het wetgevingstraject is het openstellen voor de internetconsultatie (gedurende 6 weken) en consultatie van adviesorganen. We adviseren om de consultatie voorafgaand aan het commissiedebat Discriminatie, racisme en mensenrechten van 1 april a.s. open te stellen, om voortgang op dit dossier te laten zien en de reacties te kunnen peilen. Vragen over het concept wetsvoorstel kunnen we verwerken in de volgende versie.

- Over het concept wetsvoorstel heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met betrokken departementen en de externe klankbordgroep bestaande uit Discriminatie.nl (de vereniging van ADV's), VNG, bureau Nationaal Coördinator Discriminatie en Racisme (NCDR), bureau Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB), IZI solutions, Slachtofferhulp NL en het ministerie van J&V.
- Vanuit de klankbordgroep zijn enkele fundamentele kritiekpunten op het concept wetsvoorstel:
 1. Het ontbreken van een nieuwe wettelijke taak voor gemeenten tot ontwikkelen van lokaal antidiscriminatiebeleid is een gemiste kans, gemeenten vrezen daardoor geen middelen en sturing meer te hebben op de lokale aanpak van discriminatie (zie verder bij *Uitvoering*);
 2. De positionering van de nieuwe landelijk organisatie zou steviger kunnen: het maatschappelijk middenveld vindt dat de landelijke organisatie publiek gezag moet krijgen en repressief moet kunnen optreden. Dit past naar onze mening niet bij de kerntaken van de organisatie (registratie, onafhankelijke bijstand en preventie) en behoort tot de taken van CRM en NCDR.

Onze referentie
2026-0000113387
Datum
10 maart 2026

Toelichting

Voorgeschiedenis

- In 2023 heeft Berenschot advies uitgebracht over de versterking van het stelsel van de ADV's. Het concept wetsvoorstel is een (gedeeltelijke) uitwerking hiervan. Een wettelijke taak voor gemeenten is uiteindelijk niet overgenomen (zie verder bij *Uitvoering*).
- In januari 2025 is de hoofdlijnennotitie 'Versterking stelsel antidiscriminatievoorzieningen' door het kabinet Schoof naar de Tweede Kamer gestuurd. Eind 2025 is het concept wetsvoorstel ter uitwerking hiervan voorgelegd aan uw ambtsvoorganger, waarna besloten is om het concept wetsvoorstel over te laten aan het nieuwe kabinet.

Politieke context

- De Kamer heeft in het verleden diverse moties ingediend om de ADV's te versterken (PvdA, D66, DENK). Naar verwachting zal een aantal partijen kritisch zijn op (de uitwerking in) het concept wetsvoorstel (bijv. ontbreken taak gemeenten).
- In de voortgangsbrief discriminatie van november 2025 is de Tweede Kamer al geïnformeerd over het besluit om géén nieuwe wettelijke taak voor gemeenten op te nemen. De NCDR heeft uw ambtsvoorganger gevraagd om dit besluit te heroverwegen. Een conceptreactie hierop ontvangt u separaat.
- Uw ambtsvoorgangers hebben een brief aan de TK toegezegd over het concept wetsvoorstel op het moment van het openstellen van de consultatie.

Financiële/juridische overwegingen

- In de memorie van toelichting is een financiële paragraaf opgenomen (par. 9). Voor de voorgestelde maatregelen is dekking op de begroting van het ministerie van BZK, zij het minder dan aanvankelijk gereserveerd was.
- De middelen die op dit moment beschikbaar zijn in het Gemeentefonds voor uitvoering van de Wga zullen worden 'uitgenomen'. Hiervoor is een wijze van berekening afgesproken met de VNG. Daarbij moet rekening worden gehouden met uitvoeringskosten voor gemeenten. De berekening zal tijdig voor de beoogde inwerkingtreding van de wetgeving worden uitgevoerd om vast te

stellen welk bedrag zal worden uitgenomen uit het Gemeentefonds. De uitname zal worden opgenomen in de ontwerpbegroting voor 2028 van het ministerie van BZK.

Onze referentie
2026-0000113387
Datum
10 maart 2026

Uitvoering

- In verband met een aanpassing in de taken van gemeenten is met de VNG een Uitvoerbaarheidstoets decentrale overheden (UDO) doorlopen. De conclusie daarvan is dat het in de huidige omstandigheden niet uitvoerbaar is om een nieuwe wettelijke taak bij gemeenten neer te leggen. Veel kleine gemeenten worstelen al met hoeveelheid en complexiteit van taken en er zijn te weinig financiële middelen beschikbaar.
- De VNG en G4 geven aan dat gemeenten en bestuurders zorgen hebben over de lokale aanpak van discriminatie als de huidige taak en financiële middelen op grond van de Wet gemeentelijke ADV's verdwijnen. Gemeenten krijgen straks alleen de verplichting om hun inwoners te informeren over de nieuwe centrale organisatie en de taken (dat gebeurt in de huidige situatie vaak al). Er zijn beperkte middelen beschikbaar om gemeenten te kunnen ondersteunen. VNG en BZK inventariseren bij gemeenten aan welke ondersteuning zij behoefte hebben.

Communicatie

- Er is een nieuwsbericht en een 'visual' voorbereid i.v.m. het openstellen voor internetconsultatie, dit wordt door directie Communicatie aan u voorgelegd.
- Het dossier Versterking stelsel ADV's is geselecteerd voor het project Actieve openbaarmaking van BZK. Dit betekent dat op het moment van het openstellen voor de internetconsultatie een 'tijdelijk' beschikbaar zal komen op Rijksoverheid.nl met documenten. De stukken voor actieve openbarmaking worden d.m.v. een aparte nota aan u voorgelegd (zie koppeling in Digidoc).

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Concept wetsvoorstel en memorie van toelichting	Meezenden als bijlage bij bijlage 2, 3 en 4
2	Brief Tweede Kamer	Verzenden met bijlage 1
3	Adviesaanvraag College voor de Rechten van de Mens	Verzenden met bijlage 1
4	Brief bestuurlijke consultatie VNG	Verzenden met bijlage 1